

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De president van de Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

M&M
Directie FEZ

Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2021-0000215797

Uw kenmerk

Datum 23 april 2021
Betreft Reactie op resultaten van het Verantwoordingsonderzoek
2020 VII

Geachte heer Visser,

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mijn reactie op de voorlopige uitkomsten van uw Verantwoordingsonderzoek 2020 bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, begrotingshoofdstuk VII van de rijksbegroting. Graag reageer ik op uw bevindingen en ga ik in op uw aanbevelingen ten aanzien van onze bedrijfsvoering en beleidsresultaten.

Uw conclusies

Tijd voor versterkingsoperatie aardbevingsgebied Groningen

U wijst er op dat continuïteit en stabiliteit voor de inwoners van Groningen van groot belang is, zeker na de diverse aanpassingen in het beleid in de afgelopen jaren. Daarom vindt u het belangrijk om de uitvoerders van de versterkingsoperatie in Groningen de ruimte te bieden voor de uitvoering en daarom geen nieuwe beleidswijzigingen door te voeren.

Ik erken het belang van stabiliteit en continuïteit in de versterkingsopgave. Het wetsvoorstel 'Versterken' dat momenteel in de Eerste Kamer ligt, zorgt voor de juridische verankering van de versterkingsoperatie. Dit zal bijdragen aan een duidelijkere bevoegdheidsverdeling, een transparant en helder proces en dus stabiliteit voor de bewoners. Ook de bestuurlijke afspraken van 6 november jl. zijn een belangrijke stap in het creëren van meer rust, duidelijkheid en voorspelbaarheid voor bewoners. Kern van deze afspraken is dat bestaande afspraken met de bewoners worden gerespecteerd en dat op alle adressen binnen de versterkingsscope waar nog geen beoordeling ligt met nieuwste inzichten wordt gewerkt.

Doorzettingsmacht gebruiken bij rijksbrede bedrijfsvoering

U roept mij op om de doorzettingsmacht die BZK heeft te gebruiken bij de rijksbrede bedrijfsvoering. BZK heeft voor de rijksbrede bedrijfsvoering een coördinerende, aanjagende en borgende rol wat betreft beleid- en kaderstelling op alle domeinen. Daarbij streef ik altijd eerst naar breed draagvlak binnen de rijksoverheid om zodoende samen tot resultaten te komen. Op onderdelen weeg ik af waar doorzettingsmacht helpt en waar niet.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Deze coördinerende bevoegdheid is anders dan de rol en verantwoordelijkheid van het ministerie van Financiën, conform de Comptabiliteitswet, waar u aan refereert.

De samenleving verandert snel en er komen allerlei ingewikkelde vraagstukken op ons af, denk aan klimaatverandering, stikstofproblematiek of cybercriminaliteit. We ervaren dat we veel problemen niet meer met traditionele organisatievormen en werkwijzen kunnen oplossen. We moeten ons werk dus op een andere, meer wendbare manier organiseren. Met onder meer de Strategische I-agenda, de Werkomgeving van de Toekomst 2030 en het Strategisch Personeelsbeleid 2025 zijn we daarmee al op weg. Waar het inzetten van de doorzettingsmacht van BZK nodig is, zal ik daar gebruik van maken.

In het ICT domein en de grote opgave rondom informatiehuishouding en informatievoorziening is mij gebleken dat complexe opgaven als deze vragen om breed draagvlak en een gezamenlijke aanpak en financiering. Zoals ook verwoord is in de brief aan de Tweede Kamer van 20 december 2019 'Beleidsreactie onderzoek besluit toekomst BIT (Kamerstukken II 2019/20, 26643, nr. 656).

De beleids-ontwikkellende rol van BZK en de sturende rol hierbij van de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) dragen bij aan het realiseren van standaarden die grenzeloos samenwerken ondersteunen. Het borgen van de afspraken en nakomen van de gedane toezeggingen volg ik nauwgezet. Departementen hebben hierin ook hun eigen verantwoordelijkheid. Indien nodig stuur ik bij.

Voortvarendheid nodig bij eigen bedrijfsvoering

In uw rapport wijst u mij erop dat het belangrijk is dat de verantwoordelijke beleidsdirecties de urgentie inzien van problemen die onder de geconstateerde onvolkomenheden en aandachtspunten liggen. U pleit voor een voortvarend optreden. Dit is in lijn met de aanpak die ik vorig jaar heb gepresenteerd in de brief van september 2020 aan de Tweede Kamer over "opvolging van de verantwoordingsrapportage 2019 BZK" (Kamerstukken II 2020/21, 35570 VII, nr. 4), waarmee u mij heeft gecompimenteerd.

Zoals in die brief aan de Tweede Kamer is te lezen, wordt voor alle onvolkomenheden en aandachtspunten binnen mijn ministerie een plan van aanpak opgesteld. De opvolging van de onvolkomenheden en aandachtspunten is een vast onderdeel van de P&C-cyclus. Daarmee is het een periodiek onderwerp op de agenda van het gesprek tussen mijn secretaris-generaal en de betreffende directeur-generaal. Twee onvolkomenheden zijn, in lijn met wat is geschetst in de kamerbrief, opgelost. Dit jaar zijn er echter ook twee nieuwe onvolkomenheden bijgekomen. Ik zal de genoemde werkwijze dit jaar verder door ontwikkelen en nog strakker sturen op de opvolging van de onvolkomenheden en aandachtspunten binnen mijn ministerie.

Bedrijfsvoering

Het takenpakket van het Ministerie van BZK

Ik onderschrijf uw constatering dat ik een veelheid aan taken, rollen en samenwerkingspartners heb en daarmee een grotere vijver van potentiële onvolkomenheden dan bij de meeste andere ministeries.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Toekomstbestendigheid SSO's

De aanbeveling om de uitkomsten van de onderzoeken naar Shared Service Organisaties (SSO's) in samenhang op te pakken en hier actie aan te verbinden, zodat SSO's in toenemende mate zorgen voor een effectievere en efficiëntere rijksdienst, neem ik graag ter harte. Daar zijn de afgelopen tijd stappen in gezet. Zo heb ik geïnvesteerd in de versterking van de relatie tussen het directoraat generaal Overheidsorganisaties (DGOO) als beleid- en kadersteller en het directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk (DGVBR), waarbinnen het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en de SSO's zijn ondergebracht, als uitvoerende diensten. De betrokkenheid bij beleidsvorming en kaderstelling door het RVB en de SSO's is zo van meet af aan gegarandeerd. Uitvoeringsservaringen en – consequenties kunnen onmiddellijk worden ingebracht. Dit vergroot de uitvoeringskracht en komt de kwaliteit van beleid- en kaderstelling ten goede. Met een versterkte samenwerking tussen uitvoering en beleid wordt de rijksbedrijfsvoering steeds meer een gedegen partner bij het realiseren van maatschappelijke opgaven op prioritair politiek-bestuurlijke onderwerpen. Voorts is in de ICBR afgesproken te bezien hoe de aansturing van de SSO's verder kan worden ontwikkeld. Rolvastheid van betrokken partijen is daarbij aandachtspunt.

Daarnaast is vanuit DGVBR een ontwikkelambitie opgesteld verdeeld in drie lagen. De eerste laag is gericht op het versterken van het functioneren van de afzonderlijke SSO's zelf door ervoor te zorgen dat (a) de bedrijfshygiëne op orde is, (b) de relatie met hun opdrachtgevers en afnemers van hoog niveau is en (c) elk jaar afspraken worden gemaakt over verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening. De tweede laag bestaat uit initiatieven om de onderlinge samenhang van de organisaties onder VBR in samenhang te versterken. De derde laag is gericht op de samenhang met de andere dienstverleners binnen het rijksstelsel. Langs deze drie ambities ontwikkelen de onderdelen van DGVBR zich verder.

De coronacrisis als disruptieve gebeurtenis maakt meer dan ooit duidelijk dat alleen een grenzeloos samenwerkende overheid adequaat kan inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe werkelijkheden. De snelle doorvoering en ondersteuning van digitaal thuiswerken noemt u zelf als voorbeeld. Met het doorvertalen van beleidsdoelen naar een krachtige uitvoeringsagenda kan een volgende stap in de rijksbrede bedrijfsvoering worden gezet. Daarmee wordt de lijn van een efficiënte gezamenlijke rijksinfrastructuur voor de bedrijfsvoering doorgezet, hetgeen bijdraagt aan een effectieve rijksdienst.

Lines of defense – samen oplossen van onvolkomenheden en aandachtspunten

Ik onderschrijf het belang dat u hecht aan het lines of defense model en zie uw aanbeveling om deze verder te versterken als ondersteuning van mijn visie en de ingezette lijn. Dit model is het leidende principe voor de financiële functie binnen het ministerie van BZK. In de brief aan de Tweede Kamer van september 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 VII, nr. 4) over de "opvolging van de verantwoordingsrapportage 2019 BZK" wordt dit ook toegelicht. Het lines of defense model stelt elke 'verdedigingslinie' in staat om voort te bouwen op het werk van de voorgaande en is daarmee een doelmatige en effectieve aanpak.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Bij de versterking investeer ik in de monitoring van de voortgang van de oplossing van de problemen en aandachtspunten. Ik onderschrijf uw aanbeveling om dit nog meer in gezamenlijkheid te doen met alle 'verdedigingslijnies' binnen en buiten BZK. BZK werkt daarbij actief samen met de Auditdienst Rijk (ADR) om de plannen kritisch te beoordelen en te volgen. Zo rapporteert de ADR hierover in de interim rapportage. Graag intensiveer ik daarbij ook de staande praktijk met u waarin deze plannen vooraf aan u worden voorgelegd om inhoud en richting te toetsen aan de bedoeling van uw verantwoordingsonderzoek.

Ik ben verheugd te zien dat u opmerkt dat de tweede lijn, de directie FEZ, heeft aangetoond een stevige rol te willen nemen in dit proces. Dit geldt overigens ook voor de CIO van BZK omdat bij de onvolkomenheden ook veel onderwerpen gerelateerd zijn aan ICT en informatievoorziening. Ik onderken dat de volgende stap is om de procesmatige verbeteringen door te zetten in consequentere monitoring en opvolging. Ik onderschrijf de aanbeveling die u hierover doet en ik ben voornemens daar dit jaar verdere verbeterstappen te zetten. Inmiddels wordt de capaciteit hiertoe uitgebreid en is de continuïteit beter geborgd. Ik nodig u uit om in de vergadering(en) van het Audit Committee aan de orde te stellen waar u meer sturing nodig acht.

Onvolkomenheden

IT-beheer P-Direktsystemen

Ik ben content met het feit dat u positief gestemd bent over de ingezette verbeteracties. Daarbij ben ik me ervan bewust dat deze nog niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd. De toegenomen werkdruk als gevolg van COVID-19 en de noodzaak om een juiste salarisverwerking te borgen hebben geleid tot een onvermijdelijke aanpassing van de geplande verbeteracties.

Uw aanbeveling aangaande het productiebeheer onderschrijf en omarm ik. Er zijn inmiddels maatregelen getroffen om ook dit onderdeel verder op orde te brengen. Deze maatregelen betreffen het alloceren en prioriteren van specifieke capaciteit en het instellen van kort cyclisch verbeteroverleg voor het identificeren, effectueren en controleren van de verbeteracties, zodat deze in opzet en werking effectief zullen zijn. Met de integrale aanpak in het project 'vernieuwen interne beheersing' borg ik de aandacht voor alle beheerprocessen om zo in 2021 waar mogelijk nieuwe problemen te voorkomen door pro-actiever te handelen.

U beveelt SSC-ICT verdere verbetering aan inzake de beveiliging van de IT-infrastructuur waarop P-Direkt draait. Ik onderschrijf deze aanbeveling en SSC-ICT werkt hierin uiteraard nauw samen met P-Direkt. In 2021 lopen de verbetertrajecten van SSC-ICT, waaronder ook de beveiliging van de IT-infrastructuur van P-Direkt valt, nog door. In mijn reactie op de aanbevelingen inzake SSC-ICT zelf ga ik daar verder op in.

SSC-ICT beveiliging IT-componenten en gebruikersbeheer

In relatie tot uw eerdere aanbeveling om de beveiliging van IT-componenten en het gebruikersbeheer volgens het ingezette transitieplan verder te verbeteren, handhaaft u de onvolkomenheden omdat de inspanningen in 2020 nog niet aantoonbaar tot verbeteringen hebben geleid. U geeft aan dat het voor 2021 van belang is dat de verbetertrajecten worden voortgezet door SSC-ICT.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Het beeld dat u schetst komt grotendeels overeen met het beeld dat ik zelf heb en ik onderschrijf dan ook het belang van het voortzetten van deze verbetertrajecten. Ik wil daarbij opmerken dat SSC-ICT tussentijds wel diverse verbeteringen heeft doorgevoerd om op de korte termijn waar mogelijk de risico's (tijdelijk) te mitigeren.

U doet mij een drietal aanbevelingen ter verdere verbetering. De eerste aanbeveling is in lijn met de maatregelen die SSC-ICT aan het doorvoeren is waarbij het beleid is gebaseerd op rijksbrede en door de markt gehanteerde kaders en ontwikkelingen. Ook periodieke controle op implementatie en uitvoering is daar onderdeel van. Van uw aanbeveling om FEZ en de ADR bij grote IT-wijzigingen en -projecten te betrekken heb ik kennisgenomen. Ik onderschrijf uw aanbeveling waar het de verantwoordelijkheden van FEZ ten aanzien van de bedrijfsvoering van SSC-ICT betreft. SSC-ICT zal FEZ en de ADR hierover informeren en bij betrekken. Dit sluit ook aan bij het lines of defense model van mijn ministerie. Ik onderschrijf tot slot het belang van het uitfasen van systemen die niet meer aan de beveiligingsstandaarden kunnen voldoen. SSC-ICT heeft dit al in gang gezet en zal hier ook dit jaar prioriteit aan geven. Ik wil daarbij opmerken dat SSC-ICT, voor systemen waarbij de opdrachtgevers zelf ook een beheerverantwoordelijkheid hebben, afhankelijk is van medewerking van haar opdrachtgevers voor het oplossen van beveiligingsrisico's.

Informatiebeveiliging

Het doet mij goed om te lezen dat u de door het kerndepartement gezette stappen ter verbetering van de informatiebeveiliging onderschrijft. U constateert dat drie aanbevelingen volledig zijn opgevolgd en de resterende drie aanbevelingen deels. Ten aanzien van deze deels opgevolgde aanbevelingen kan ik u meedelen dat de implementatie van het beleidskader Informatiebeveiliging & Privacy 2021 en een werkend CIO-stelsel in deze opvolging zal gaan voorzien. Hierbij maak ik de kanttekening dat het niet past in de werkwijze van BZK om de genoemde processen (incident management, risicomanagement en naleving) centraal te besturen, maar wel centraal te regisseren, d.w.z. toezicht te houden op een juiste uitvoering. In 2021 zullen alle onderdelen van BZK hun interne sturing baseren op het 'beeld Informatiebeveiliging en Privacy', waarmee invulling wordt gegeven aan het binnen BZK geldende beleidskader. Ik verwacht hiermee in 2021 volledig invulling te hebben gegeven aan uw aanbevelingen.

Met betrekking tot het gebruik van WebEx in 2020 verschil ik met u van mening. U stelt dat BZK als individuele afnemer mogelijke risico's expliciet had moeten wegen. Deze risicoanalyse kon niet door BZK worden uitgevoerd, want expliciete weging van risico's is alleen mogelijk bij inzicht in de bij deze dienst gebruikte mechanismen, geïmplementeerde beveiligingsmaatregelen en gemaakte afspraken met de leverancier. Om deze reden heeft BZK het verstandiger geacht de voorschriften voor het gebruik van WebEx, zoals verschaft door CIO Rijk te volgen. Dit is gedaan door uitvoerige richtlijnen aan de medewerkers te geven ten aanzien van het gebruik van WebEx en de beperkingen die daarvoor golden ('gebruik het niet voor departementaal vertrouwelijke informatie'). Ook de secretaris-generaal heeft in diverse nieuwsberichten aan medewerkers hierop gewezen.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Met het gereedkomen van de door CIO Rijk opgeleverde risicoanalyse heeft de secretaris-generaal formeel ingestemd met het gebruik van WebEx tot en met het niveau departementaal vertrouwelijk.

Met betrekking tot het gebruik van WhatsApp ben ik van mening dat een risicoafweging voor het gebruik niet aan de orde is, aangezien WhatsApp geen voorziening is die deel uitmaakt van de informatiehuishouding van het ministerie en het ministerie ook niet kan controleren hoe het wordt gebruikt. Wat mijn ministerie heeft gedaan is het risico adresseren voor het geval medewerkers toch gebruik maken van deze voorziening voor zakelijke communicatie – door richtlijnen te geven voor veilig gebruik en aanwijzingen hoe om te gaan met berichten indien zij onverhoopt toch WhatsApp voor zakelijke communicatie hebben gebruikt. Daarmee heb ik naar mijn mening precies dát gedaan wat vanuit mijn verantwoordelijkheid verwacht mag worden.

Toepassing instrument decentralisatie-uitkeringen

U geeft aan dat ik, samen met medefondsbeheerder de Staatssecretaris van Financiën, wederom (net als in 2019) stappen heb gezet in de goede richting, bij het terugdringen van de onrechtmatigheden in verband met de decentralisatie uitkeringen. In 2020 zijn ook de decentralisatie uitkeringen beoordeeld, die reeds eerder meerjarig afgestort waren in het gemeente- en provinciefonds. Ik herken de door u geschetste positieve ontwikkeling en de gestage daling van het aantal onrechtmatigheden.

Opbrengsten RvIG

De controles met betrekking tot het berichtverkeer vormen een regulier onderdeel binnen het controleplan van de ADR. De in gang gezette maatregelen zullen in 2021 leiden tot een betrouwbare rapportage voor het BRP-berichtenverkeer 2021.

Voorschottenbeheer

Naar aanleiding van uw aanbeveling in het verantwoordingsonderzoek over 2019 heb ik stevig ingezet op en prioriteit gegeven aan het verbeteren van het proces van verstrekken van voorschotten aan het agentschap Logius. Daarbij zijn in 2020 belangrijke stappen gezet om de oorzaken van de onvolkomenheid van 2019 m.b.t. voorschottenbeheer aan te pakken, onder meer door de onderbouwing van de liquiditeitsbehoefte. Ik zal mij in 2021 richten op het voorschottenbeheer van alle agentschappen. Hierbij zal ik de afspraken over voorschotten aan agentschappen in kaart brengen, onderzoeken hoe het monitoringproces loopt en of verbetering nodig is. Indien nodig en mogelijk worden afspraken aangepast.

Verplichtingenbeheer

Het juist, volledig en tijdig administratief verwerken van verplichtingen, uitgaven, voorschotten en ontvangsten is enerzijds van belang in het voorkomen van onrechtmatige transacties en anderzijds is het van belang voor het verkrijgen van betrouwbare financiële stuur- en verantwoordingsinformatie. Het beeld dat u schetst over de te laat ingestelde verplichtingen over 2020 wordt grotendeels herkend en veroorzaakt daarmee potentieel een risico voor onze financiële huishouding. Het afgelopen jaar heb ik opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit het verantwoordingsonderzoek 2019 door mij te richten op, in onze ogen, de grootste uitdagingen in het verplichtingenbeheer.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Ten opzichte van 2019 zie ik wel op een aantal onderdelen lichte verbetering. Desalniettemin onderken ik dat er nog steeds verdere verbetering nodig is. Daartoe wordt op korte termijn een oorzakenanalyse uitgevoerd en zullen verbeterpunten die hieruit voortvloeien worden uitgezet en goed worden gemonitord. Op deze manier wil ik het verplichtingenbeheer verbeteren.

Coördinatie SiSa-controle

In dit verantwoordingsonderzoek 2020 bent u van oordeel dat ik te beperkt invulling geef aan de verantwoordelijkheid, die ik heb als coördinator van het SiSa-systeem en opdrachtgever van reviews aan de ADR. U geeft daarbij aan dat "aan het verzoek voor meer reviews geen opvolging is gegeven door het Ministerie van BZK: in 2020 zijn er slechts 10 reviews uitgevoerd door de Auditdienst Rijk (ADR)". Ik kan deze punten voor de review 2019 die in 2020 is verschenen niet onderschrijven.

In de aanloop naar het uitvoeren van de review 2019 (op 29 april 2020) heeft u een brief gestuurd met het verzoek om het aantal reviews uit te breiden. Hierbij werd aangegeven dat het van belang was om tijdig additionele capaciteit bij de ADR in te plannen. In een gesprek op 26 oktober 2020 heeft u, na eerder overleg met de ADR, aangegeven geen aanvullende reviews te zullen vragen. Dit mede met het oog op de bijzondere omstandigheden omtrent corona en de beschikbare capaciteit van de ADR. Op basis van deze afspraken heb ik het aantal reviews gelijk gehouden aan het voorgaande jaar (10). Overigens was in 2019 het bedrag voor alle specifieke uitkeringen in dezelfde orde van grootte als het bedrag in 2018. Dit steunde mij ook in de beslissing om het aantal reviews gelijk te houden. De grote stijging in het bedrag voor specifieke uitkeringen heeft zich pas voorgedaan in het jaar 2020 en die review moet nog plaatsvinden.

Daarnaast bent u van mening dat de bevindingen in de reviews tot te weinig opvolging door mij en uitbreiding van de werkzaamheden door de ADR hebben geleid. Graag wil ik benadrukken dat er wel degelijk opvolging is gegeven aan de adviezen van de ADR en dat er sprake is van doorwerking. Er is onder meer een gemeenschappelijk overleg geweest tussen BZK en de ADR enerzijds en het ministerie van VWS anderzijds over een specifieke regeling. Dit heeft niet alleen geleid tot aanpassingen bij VWS, maar tevens tot een wijziging van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole.

De review van de ADR is het sluitstuk van het toezichtbeleid van de departementen. De ADR brengt dan ook een rapport van feitelijk bevindingen uit. Dat kan worden gebruikt om controleprotocollen, informatieprotocollen en de nota van verwachtingen bij te stellen. Voor de rechtmatigheid van de bestedingen kunnen de vakdepartementen gebruik maken van de controleverklaringen van de accountants die de jaarrekeningen controleren. Deze zijn onderhevig aan het kwaliteitssysteem van het betrokken kantoor, toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

Ik sta echter open voor verbeteringen van toekomstige reviews. Voor de selectie van de regelingen wordt bij de eerstvolgende review actief input gevraagd bij departementen, overlegstructuren en bij de NBA, de beroepsorganisatie van accountants.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Ook is voor 2021 al toegezegd door de ADR en mij om het aantal reviews te verhogen naar een aantal, dat passend is bij de toegenomen omvang van het aantal specifieke uitkeringen, het daarmee gemoeide budgettaire beslag alsmede de complexiteit. Hiermee denk ik invulling gegeven te hebben aan uw aanbevelingen, die zien op de toekomst.

Opgeloste onvolkomenheden

UBR|Inhuurdesk en UBR|HIS

Uw positieve oordeel bevestigt het beeld dat het inkoopbeheer van Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR) door de getroffen verbetermaatregelen op orde is. Het continue verbeteren van het beheer gericht op het doelmatig en rechtmatig inkopen, voor zover binnen de invloedssfeer van UBR, wordt uiteraard voortgezet. UBR heeft het verscherpte toezicht als positief ervaren, waarin volop ruimte was voor het goede gesprek met respect voor ieders rol.

Bestaande aandachtspunten

Lifecyclemanagement - beheerst en planmatig onderhoud van het IT-landschap

De aanbeveling om de verbeteractiviteiten die zijn ingezet op het onderwerp lifecyclemanagement voort te zetten, wordt overgenomen en ik ben blij dat het werk dat op dit onderwerp is verzet, wordt herkend. De werkafspraken in het CIO stelsel worden in de komende jaren geïmplementeerd. Zo zijn voor lifecyclemanagement (LCM) voor het jaar 2021 specifieke mijlpalen benoemd, die ook met u zijn gedeeld. Hiermee wordt de volwassenheid van het LCM proces bij de onderdelen vergroot, evenals het gevraagde inzicht op centraal niveau in de status van applicaties en de financiële aspecten hiervan. Opgemerkt moet worden dat ook na dit jaar activiteiten zijn voorzien om het LCM proces naar een steeds hoger volwassenheidsniveau te krijgen.

Bekostiging Kadaster

Allereerst wil ik ingaan op uw aanbeveling. Ik herken het belang om kruissubsidiëring te voorkomen. Om die reden heb ik in 2019 met het Kadaster meerjarige bestuurlijke afspraken gemaakt over een kostendekkende financiering van Nationale Geo Informatieinfrastructuur (NGII). Deze zijn erop gericht kostendekkendheid te bereiken in 2023 voor de taken die het Kadaster budget gefinancierd uitvoert in opdracht van BZK. In deze meerjarige afspraken is geen compensatie met terugwerkende kracht tot 2015 voorzien, zoals de nieuwe aanbeveling voorstelt.

Met deze afspraken en de in 2020 gemaakte afspraken over de werkwijze rondom het normvermogen van het Kadaster is er sprake van een stabiele grondslag voor meerjarige kostendekkendheid, waarbij hevige tarieffluctuaties zoveel mogelijk worden beperkt. Uw aanbeveling om hier blijvend aandacht voor te houden, onderschrijf ik. In de periodieke overleggen met Kadaster zal ik dit aspect betrekken waarbij ook gekeken zal worden naar de werking en effecten van de gemaakte afspraken, alsook het aspect van kostendekkendheid van het geheel van de strategische eenheden. Naast NGII zitten in de strategische eenheid budgetfinanciering immers ook andere voorzieningen, bv de WOZ.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Ten aanzien van uw zienswijze op de vijf aanbevelingen uit het verantwoordingsonderzoek BZK 2019 merk ik graag nog het volgende op. In 2020 heeft COVID-19 effect gehad op het resultaat van Kadaster, de woningmarkt is ondanks de crisis aanhoudend sterk in beweging gebleven waardoor de omzet akten en hypotheekstukken aanzienlijk hoger is uitgevallen dan waarmee rekening was gehouden. Tegelijkertijd heeft het Kadaster wel geanticipeerd op een dalende markt door kosten te verlagen en projecten uit te stellen. Daardoor ligt ook het eigen vermogen boven het afgesproken normvermogen (+ € 8,0 mln). Aanwending van dit surplus gebeurt zoals te doen gebruikelijk in afstemming met BZK. Wel heeft COVID-19 voor een lagere omzet gezorgd bij de nevenactiviteit internationale consultancy (- € 0,4 mln). Ook deze activiteiten zijn in beginsel kostendekkend, er is dus geen sprake van dat Kadaster hierop verdient.

U geeft aan het aandachtspunt ten aanzien van de omvang van de inhuur personeel bij Kadaster te willen handhaven. Hierbij merk ik graag op, dat overleg hierover onderdeel is van de periodieke overleggen met Kadaster. In algemene zin is het financieel nuttig, gezien de noodzakelijke kostenflexibiliteit, om een flexibele schil in de capaciteitsinzet te hebben. Uw constatering dat de inhuur omvangrijk is in vergelijking met andere overheidsorganisaties herken ik niet. Ook bij andere (veel uitvoerings) organisaties is sprake van een hogere en verklaarbare inhuur personeel. Daarnaast betreft het door u genoemde kwart van de kosten ook uitbestedingskosten, deze post is daarom minder goed te vergelijken met externe inhuur bij de andere overheidsorganisaties.

Vastgoedregistraties en frauderisico Rijksvastgoedbedrijf

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft diverse besluiten genomen waarmee uw aandachtspunt ten aanzien van de vastgoedregistraties en het fraudebeheer van het Rijksvastgoedbedrijf zou worden opgelost. Ik lees dat u deze stappen als positief waardeert, en neem er kennis van dat u de werking van de genomen maatregelen in 2021 vast wil stellen.

Defensie vastgoed

Ik herken het beeld dat in 2020 diverse stappen zijn gezet om de vastgoedsturing met behulp van de informatievoorziening te verbeteren. Tevens wordt erkend dat het tijd kost om gezien de aard van de problematiek wijzigingen door te voeren. Met de ontwikkeling van een informatiesysteem worden stappen gezet om informatie sneller beschikbaar te krijgen. De bouwkundige inspecties zullen in opdracht van Defensie waar nodig worden geïntensiveerd.

Zekerheid berichtenaantallen Logius

Ik herken het beeld dat bij Logius in 2020 al veel verbeteringen zijn doorgevoerd om meer zekerheid te geven over de berichtenaantallen. In 2021 zal ik deze lijn voortzetten en uw aanbevelingen verder opvolgen.

Beheer gemeente- en provinciefonds

Het verheugt mij dat u constateert dat in 2019 en 2020 verbeteringen in het beheer van het gemeente- en provinciefonds zijn doorgevoerd. Daar is door de betrokken medewerkers hard aan gewerkt.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Een aantoonbaar betrouwbare gegevensverwerking is inderdaad van belang, zeker ook gezien de totale omvang van het gemeente- en provinciefonds. In het kader van risicobeheersing is het van belang dat periodiek op basis van een steekproef onderzoek wordt verricht. Dat is ook de reden dat ik in 2021 wil starten met een Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Daarvoor zijn in 2020 al voorbereidende werkzaamheden verricht.

Nieuwe aandachtspunten

Inkoopbeheer Logius

U vraagt aandacht voor het inkoopbeheer bij agentschap Logius. In 2020 heeft Logius samen met de stafdirecties zoals de CDI en CIO van het kerndepartement gewerkt aan de taskforce verwervingskalender. Hierdoor is goed zicht ontstaan op het contractenlandschap en de potentiële aanbestedingen. In 2021 wordt bij Logius ingezet om het contractmanagement verder te ontwikkelen.

Bedrijfsvoering Nationaal Coördinator Groningen

Samen met NCG zal ik ervoor zorgen dat uw bevindingen, die door mij worden herkend, worden opgevolgd. Voor de bedrijfsvoering stelt het NCG een Plan van Aanpak op om te komen tot een verdere optimalisering van "de interne beheersing" en het "aantoonbaar maken dat prestaties zijn geleverd" in het bijzonder.

Specifieke uitkeringen

U beveelt aan de toets voor specifieke uitkeringen, die onder verantwoordelijkheid van beleidsverantwoordelijke ministers tot stand zijn gekomen, strikter te controleren om onrechtmatigheden te voorkomen. Ik ben het met u eens dat de eindverantwoordelijkheid berust bij de vakminister maar dat BZK en Financiën een toetsende en adviserende rol hebben. Ik zal in overleg met het ministerie van Financiën bezien hoe wij onze rollen beter kunnen vervullen met behoud van eindverantwoordelijkheid van vakdepartementen, bijvoorbeeld door vastlegging van het advies aan de vakminister.

Een volgende aanbeveling is om te zoeken naar een betere vorm van informeren van het parlement over de uitvoering van specifieke uitkeringen inclusief de gerealiseerde maatschappelijke effecten, waarbij voor dat laatste de beleidsverantwoordelijke ministers als eerste aan zet zijn. Ik zal, samen met het ministerie van Financiën, het initiatief nemen voor een gesprek hierover met de beleidsverantwoordelijke ministers.

Tot slot doet u de aanbeveling om de kaders voor ministeries en de richtlijnen voor het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) met betrekking tot de informatievoorziening specifieke uitkeringen aan te passen, zodat ik informatie eenduidig en tijdig kan verstrekken aan het parlement, in lijn met bovenstaande aanbevelingen. Ik had reeds opdracht gegeven aan het CBS om een database te ontwikkelen, die ook bruikbaar is voor de samenstelling van het Overzicht Specifieke Uitkeringen (OSU). Ik hoop dat dit instrument op termijn de werkzaamheden zal bespoedigen en vereenvoudigen.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Huisvesting Rijnstraat 8

Ik herken de door u genoemde bevindingen over de interne toegangsbeveiliging op Rijnstraat 8 voor het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ). Begin dit jaar is BZK, op basis van een door BZ ingediend wijzigingsverzoek, gestart met een onderzoek naar aanpassingen in de interne toegangsbeveiliging. Hierbij worden de bevindingen uit het verantwoordingsonderzoek en de inspectierapporten van EU en NATO meegenomen en wordt samengewerkt met BZ. De fysieke situatie op Rijnstraat 8 maakt aanpassingen complex met mogelijke vergaande gevolgen voor logistiek (zoals vluchtwegcapaciteit) en gebruikers. Er wordt daarom in de vorm van scenario's onderzocht welke maatregelen passend en haalbaar zijn.

Beleidsresultaten

Beleids casus herstel- en versterkingsoperatie Groningen

Per 1 januari 2020 is de versterkingsoperatie publiek gemaakt en is de uitvoering daarvan belegd bij de Nationaal Coördinator Groningen belegd (NCG). Het overnemen van deze versterkingsoperatie van de Nederlands Aardolie Maatschappij (NAM) en het Centrum Veilig Wonen (CVW) is een majeure operatie geweest. Tegelijk met het overnemen hiervan was de doelstelling ook om rust en duidelijkheid voor de bewoners in Groningen te creëren, en tegelijkertijd versnelling in de versterkingsoperatie te bewerkstelligen. Ik realiseer mij dat voor de komende jaren nog veel werk te doen is. Uw rapport en uw aanbevelingen daarin beschouw ik als steun in de rug om met de nodige aanscherpingen die doelen te bereiken. Hieronder ga ik specifiek in op uw aanbevelingen.

U constateert dat continuïteit en voorspelbaarheid rondom het oplossen van de problemen voor de bewoner van groot belang is, zeker na de diverse aanpassingen in het beleid de afgelopen jaren. U doet daarom de aanbeveling aan mij en de minister van EZK om geen nieuwe beleidswijzigingen door te voeren en de uitvoerders NCG en IMG de ruimte te geven het beleid uit te voeren en samenwerking (zoveel mogelijk 1 loket) verder vorm te geven, rekening houdend met het verschillende karakter van beide organisaties.

Ik herken de aanbeveling dat er stabiliteit en continuïteit in de versterkingsopgave moet worden gebracht. De bestuurlijke afspraken van 6 november jl. zijn een belangrijke stap in het creëren van meer rust, duidelijkheid en voorspelbaarheid voor bewoners. Kern van deze afspraken is dat op alle adressen binnen de versterkingsscope waar nog geen beoordeling ligt met de nieuwste inzichten wordt gewerkt en dat bestaande afspraken worden gerespecteerd. Daarnaast is omwille van de stabiliteit de nieuwe Nederlands Praktijk Richtlijn (NPR) 2020 op 1 januari 2021 in beginsel de laatste wijziging geweest van de beoordelingskaders.

In uw rapport wijst u erop dat er met het sluiten van de bestuurlijke afspraken weer nieuwe beleidswijzigingen zijn ingevoerd. Hier wil ik graag over verduidelijken dat deze bestuurlijke afspraken juist ook voorzien in het tegengaan van negatieve bijeffecten van beleidswijzigingen. Bijvoorbeeld met de middelen die beschikbaar zijn gesteld in het gebiedsfonds voor het tegengaan van ongewenste verschillen. Met deze beleidswijziging hebben we dus juist oog voor het probleem dat u schetst.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Uw aanbeveling om de NCG en het Instituut Mijnbouwschade (IMG) de ruimte te geven en geen nieuwe, grote beleidswijziging door te voeren ervaar ik als steun voor de ingeslagen weg. De NCG beschikt over een ruim mandaat en daar bovenop hebben we in de eerdergenoemde bestuurlijke afspraken €100 miljoen voor de NCG gereserveerd om knelpunten in de uitvoering snel op te kunnen lossen.

De samenwerking tussen het IMG en de NCG gebeurt nu nog op basis van een convenant. Het doel is het aantal contactmomenten te verlagen en de bewoner op deze manier te ontzorgen. Iedere eigenaar die dat wenst heeft de mogelijkheid om schade en versterking in samenhang te laten uitvoeren. Tegelijkertijd blijven het IMG en de NCG samen kijken naar mogelijkheden tot verdere samenwerking. Hiervoor is een combinatie-team opgericht. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Versterken heeft de Tweede Kamer bovendien enkele amendementen en moties aangenomen over de samenwerking tussen de NCG en het IMG en het verbeteren van de positie van de eigenaar die te maken heeft met zowel schade als versterken. Samen met de minister van EZK, in afstemming met de regio, het IMG, de NCG en de maatschappelijke organisaties, bereid ik de uitvoering van de amendementen en moties voor. Het betreft onder meer het amendement dat ziet op een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) waarin regels worden gesteld om voor eigenaren de samenwerking tussen het IMG en de NCG tot samenwerking te waarborgen (Kamerstukken II 2020/21, 35603, nr. 27). Ook is een amendement aangenomen dat eigenaren de mogelijkheid biedt om te vragen om samenhangende besluitvorming waarbij één organisatie aanspreekpunt is (Kamerstukken II 2020/21, 35603, nr. 69).

Daarnaast doet u mij en de minister van EZK de aanbeveling om de relatie tussen kosten en resultaten van de herstel- en versterkingsoperatie beter in beeld te brengen voor o.a. het parlement. Hierbij beveelt u de minister van EZK aan ook inzichtelijk te maken hoeveel de Staat zelf via de gedeerde aardgasbaten bijdraagt aan de kosten voor de schadeafhandeling en de versterking.

De aanbeveling kosten en resultaten beter in beeld te brengen komt overeen met mijn inzet dit steeds scherper te krijgen. Sinds de versterkingsoperatie per 1 januari 2020 publiek is geworden, is er inzicht in de kosten van de versterkingsoperatie. Het Ministerie van EZK heeft de Tweede Kamer recent een raming gestuurd voor de totale kosten van de versterkingsoperatie: € 5 miljard (Kamerstukken II 2020/2021, 33529, nr. 866). Deze raming wordt de komende maanden verder ontwikkeld. Door meer inzicht in ervaringscijfers en o.a. de uitkomst van de Europese aanbesteding voor de opname- en beoordelingscapaciteit zal deze accurater worden.

Met het publiek maken van de versterkingsopgave is er ook beter inzicht in de voortgang van de versterking. In oktober 2019 werd tijdens de overgang van de versterking naar BZK het eerste dashboard gepubliceerd. Sindsdien heb ik het dashboard kunnen doorontwikkelen waardoor er nu inzicht is per gemeente, batch en stap in het versterkingsproces. Het dashboard wordt maandelijks geüpdatete op de website van de NCG. Tegelijkertijd werken de gemeenten in samenwerking met de NCG aan het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP) dat meerjarig inzicht biedt in hoeveel huizen versterkt worden. Het plan wordt samengesteld op basis van de lokale plannen van aanpak per gemeente.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Zodra deze gereed zijn wil ik de prognoses en ambities van de gemeenten opnemen in het dashboard zodat de voortgang hieraan gemeten kan worden. Uw aanbeveling neem ik dan ook ter harte.

Voor uw aanbeveling richting de minister van EZK zal deze u van een eigen reactie voorzien.

U constateert dat de verhouding tussen apparaatskosten enerzijds en daadwerkelijke versterkingskosten en schadevergoedingen anderzijds disproportioneel is, onder andere doordat veel kosten worden gemaakt voor de inzet van deskundigen, die mede nodig zijn voor het verhalen van kosten op de NAM (§5.1.3 in uw rapport). Als aanbeveling geeft u mij en de minister van EZK de overweging om aan de hand van een meerjarige raming van deze kosten te zoeken naar een alternatieve wijze van financiering en verantwoording voor schadeherstel en versterking. Er zouden bijvoorbeeld opties kunnen worden verkend voor een afkoopregeling met de NAM. Hierbij kan gedacht worden aan een meerjarige uitkeringsreeks zoals bij het NPG. Als kosten niet meer op adresniveau aan de NAM verantwoord hoeven te worden, kan het Rijk doelmatiger optreden.

Ten aanzien van uw aanbeveling over de schadevergoedingen zal de minister van EZK u van een reactie voorzien. Alhoewel het bij de versterking om een andere verhouding gaat, zijn ook de uitvoeringskosten voor de versterkingsoperatie substantieel. Dit is echter inherent aan het complexe proces, waar veel uitvoering en deskundigheid nodig is om de versterkingsoperatie uit te voeren, te begeleiden en te verantwoorden. Daarbij is de voortgang van de opgave voor ons altijd leidend geweest, ook als dit vraagt om substantiële uitvoeringskosten. Dit neemt niet weg dat voortdurend wordt gekeken hoe de uitvoering doelmatiger kan worden vormgegeven en ingericht. De (benodigde) inzet van externe inhuur is daar een specifiek punt in. In dat kader neem ik ook uw suggestie in relatie tot de financiële verhouding tot de NAM graag in ogenschouw. Een beslissing daarover is echter een beleidswijziging die – gezien de demissionaire status van het huidige kabinet – voorbehouden zal zijn aan een komend kabinet.

Uw laatste aanbeveling aan mij is om voor alle fasen in het versterkingsproces concrete en meetbare doelstellingen op te stellen en het parlement daarover te informeren. U noemt hierbij als suggestie om ook meetbare doelstellingen op te stellen voor de maatregelen in het bevingsgebied die niet direct gelinkt zijn aan de fysieke veiligheid, zoals het creëren van een groter veiligheidsgevoel en het centraal stellen van de bewoner en om hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de behoeften van de bewoners. Tot slot doet u de oproep om deze doelstellingen bijvoorbeeld te betrekken bij het ontwerpen van de subsidieregelingen die volgen uit de bestuurlijke afspraken van november 2020.

Ik zie goed de motivering voor uw aanbeveling over het opstellen van meetbare doelstellingen. In mijn reactie op uw aanbeveling over de relatie tussen kosten en resultaten ben ik hier reeds kort op ingegaan. Het MJVP zal bepalend zijn voor de doelstellingen die gesteld worden rondom voortgang van de versterkingsopgave. Wat het Nationaal Programma Groningen (NPG) betreft zijn reeds doelstellingen opgenomen in het programmakader van het NPG, zijnde de verbetering van de brede welvaart en het imago van Groningen.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Hiervoor zijn verschillende parameters opgesteld, zoals het bruto regionaal product, de arbeidsparticipatie en de ervaren leefbaarheid. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van data van het CBS en gewerkt met referentiegemeenten.

Opvolging aanbevelingen Programma Aardgasvrije Wijken (PAW)

In 2019 heeft u onderzoek gedaan naar het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) en een viertal aanbevelingen geformuleerd. Uw rapport vormde mede aanleiding voor mij om een tussentijdse evaluatie van het programma uit te laten voeren. Deze heb ik op 5 oktober 2020 met een appreciatie naar de Tweede Kamer gestuurd (Kamerstukken II 2020/21, 32847, nr. 684).

Zowel de aanbevelingen in uw rapport als de conclusies en aanbevelingen van de tussentijdse evaluatie hebben geleid tot het verder verbeteren en doorontwikkelen van het PAW.

Ik ben verheugd met uw constatering dat het PAW grote stappen heeft gezet en uw aanbevelingen goeddeels heeft opgevolgd. Ook de nieuwe aanbevelingen neem ik ter harte.

Zoals u schetst staat het PAW niet op zichzelf, maar opereert het binnen de context van het Klimaatakkoord. Voor het uitvoeren van de afspraken uit het Klimaatakkoord staan evenwel alle betrokken partijen gezamenlijk aan de lat. Uw constatering dat begrippen als 'betaalbaarheid', 'woonlastenneutraliteit' en 'kostenneutraal' nog niet zijn uitgewerkt en relevant zijn om inwoners beter inzicht te geven in de kosten voor het aardgasvrij maken van een woning, zie ik ook in die context. Het is niet aan het PAW deze te definiëren, maar aan de gezamenlijke partijen van het Klimaatakkoord.

Ook de terechte constatering dat andere betrokken partijen moeten leren over dit proces van het aardgasvrij maken van woningen, is niet alleen de verantwoordelijkheid van het PAW. Dat neemt niet weg dat een goede verbinding met woningcorporaties, vastgoedbeheerders, netbeheerders, warmtebedrijven, bouwers en installateurs en andere betrokkenen ook binnen het programma moet zijn geborgd. En uiteraard staan hierbij de bewoners centraal. Door samen met de andere relevante partijen in de wijken het hele proces van planvorming tot uitvoering in de proeftuinen te doorlopen kan gezamenlijk worden geleerd over een effectieve wijkaanpak. Ook zijn in de Adviescommissie aardgasvrije wijken alle betrokken partijen op brancheniveau vertegenwoordigd. Bij hen agendeert het PAW signalen en leerervaringen uit de proeftuinen.

Het PAW richt zich op de fase van experimenteren en leren, in opmaat naar de opschaling. U stelt dat niet is geconcretiseerd op welke wijze de opschaling wordt gerealiseerd. Het experimenteren en leren leidt tot inzicht in de condities die nodig zijn in de uitvoering. Leren zelf leidt niet tot opschaling, maar zorgt voor de benodigde inzichten in succesvolle aanpakken en tevens knelpunten in beleid en wet- en regelgeving en de mogelijke aanpassingen ervan. Over deze knelpunten en leerervaringen wordt jaarlijks gerapporteerd aan de Tweede Kamer en Het Uitvoeringsoverleg Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving. Zoals u zelf aangeeft is het PAW één van de onderdelen die wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Tezamen moeten deze maatregelen zorgen voor de benodigde snelheid en opschaling in de jaren die voor ons liggen.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Indachtig bovenstaande toelichting neem ik uw aanbevelingen: 1) om de samenhang tussen het PAW en ander rijksbeleid om de gebouwde omgeving aardgasvrij te maken te verduidelijken en de leerervaringen van het PAW en ander rijksbeleid inzake de energietransitie in de gebouwde omgeving nog beter te verbinden en 2) breder te kijken dan alleen naar de door BZK bekostigde projecten en de gemeentebesturen, maar ook andere projecten waar partijen buiten gemeenten gebouwen aardgasvrij maken en deze partijen te betrekken, ter harte en zal ik deze betrekken bij de verdere verbetering en doorontwikkeling van het PAW en agenderen bij het Uitvoeringsoverleg Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving.

Rijkspersoneel

Het Strategische Personeelsbeleid 2025 (SPB2025) met de daarin geformuleerde zeven focuspunten geeft het Rijk als werkgever richting om in een snel veranderende wereld de lange termijnvisie goed vast te blijven houden. Het verbindt de departementen op een gezamenlijke HR-agenda en het realiseren van de gestelde doelstellingen. De uitvoering van het SPB 2025 is een stapsgewijs (ontwikkel)proces. Ik ben blij met uw herkenning van de voortgang hierop. Voor het meten van en (bij)sturen op de doelstellingen heeft het doorontwikkelen van HR data-analytics onze prioriteit. HR-analytics stelt ons in staat om betere inzichten te genereren en voorspellingen te kunnen doen over de personele samenstelling van het Rijk nu en in de toekomst.

In dit licht is ook de implementatie van het Kwaliteitsraamwerk IV/ICT (KWIV) en het Kwaliteitsraamwerk Inkoopkolom (KWIK) relevant. Via de Kwaliteitsraamwerken IV/ICT (KWIV) en Inkoop (KWIK) worden functieprofielen uit het FunctieGebouw Rijk (FGR) geconcretiseerd voor IT en inkoop expertise, waardoor meer inzicht in het personeelsbestand tot stand komt. De implementatie van deze raamwerken binnen de Rijksdienst is nog gaande; dat zal ook nog de nodige tijd in beslag nemen. Ik neem de aanbeveling over om de aanpak van deze raamwerken na implementatie te evalueren om hier mogelijk ook lering uit te trekken voor andere expertises.

Omtrent uw aanbeveling om zorg te dragen voor duidelijk eigenaarschap en aanspreekpunten per departement, merk ik op dat vanuit het HR-domein hier al forse stappen op gezet zijn. Voorbeeld hiervan is een met alle departementen gezamenlijk vastgestelde arbeidsmarktcommunicatiestrategie, waardoor we beter in staat zijn om als één werkgever Rijk de ontwikkelingen op de interne en externe arbeidsmarkt goed het hoofd te bieden. Ik zal hier onverminderde aandacht voor houden.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Sturing op continuïteit en vernieuwing van IT, rijksbreed IT-beheer en informatiebeveiliging

Met u herken ik de noodzaak om te investeren in het ICT landschap om te kunnen anticiperen op de steeds voortgaande digitale ontwikkelingen. De versnelling in IT ontwikkelingen vragen onze aandacht op gebied van Lifecyclemanagement en IT beheer. Er zijn ondanks de coronacrisis diverse acties in gang gezet om de ICT te versterken door bijvoorbeeld opvolging van acties voor P-Direkt, transformatieproces bij SSC-ICT, aanstelling van de CISO Rijk en verscherping van het CIO stelsel. Ik onderschrijf dat aandacht voor ICT geïntensiveerd moet worden. Intensivering vindt onder andere plaats in het Rijksprogramma Open op Orde. De noodzakelijke verbeterstappen op het gebied van kaderstelling, uitvoering en monitoring worden stapsgewijs en planmatig uitgezet in tijd.

Voor inzicht in de kosten van het ICT landschap wordt in overleg met de departementale CIO's het Rijks ICT dashboard verrijkt. Ten behoeve van een betrouwbaar beeld is uniforme registratie van kosten voor het ICT landschap een randvoorwaarde en omarm ik het advies voor een intracomptabele aanpak. Dit betekent dat BZK het traject voor uniforme ICT kosten registratie samen met het ministerie van Financiën zal verkennen. Intracomptabele informatie acht ik heel waardevol en lijkt mij de optimale route, mede in acht nemend de verschillende rollen die u toeschrijft aan BZK. In aanvulling op de voorgaande aanbeveling wil ik bevestigen dat met het Besluit CIO-stelsel de informatievoorziening ook in niet financiële zin versterkt wordt. De minister van Financiën draagt zorg voor het optimaal benutten van de rijksbegrotingsvoorschriften.

Voor Rijksbreed IT beheer geldt dat BZK het huidige kader zal versterken waarbij vanuit een risico gedreven perspectief nadere invulling wordt gegeven aan IT beheersing. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan versterking van onze interne ICT dienstverleners. De meerjarige risicogerichte aanpak wordt planmatig opgepakt in een stappenplan. In samenwerking met de departementale CIO's, CISO's en CTO's wordt nader verkend hoe naleving van kaders beter gemonitord kunnen worden en hoe *best practices* gedeeld kunnen worden in desbetreffende samenwerkingsraden.

IT-beheer bij onderdelen van uitvoeringsorganisaties als SSC-ICT verdient aandacht. Ik ga in op uw aanbeveling om samen met andere departementen en uitvoerende diensten de bestaande kaders (als GITC) waar nodig aan te vullen met een risicogerichte aanpak. CIO Rijk zorgt voor aanvulling waar kaders ontbreken of onvoldoende zijn uitgewerkt. Conform de afspraken, passend in het model van defensielinies, is primair een eigenaar of opdrachtgever aan zet om de randvoorwaarden te scheppen voor het beheer van IT.

Monitoring van de kwaliteit van IT-beheer is een taak van de departementale CIO's, de SSO's zelf en de eigenaren van de SSO's. Voor CIO Rijk wordt dit aspect besproken in de halfjaarlijkse gesprekken met CIO's en CTO's. Daarnaast wordt in de doorontwikkeling van het Rijks ICT-dashboard gekeken naar kaders en instrumenten, zoals assurancerapportages, om kwaliteit van dienstverlening en IT-beheer beter vergelijkbaar te maken, en door middel van beleid en kaders IT-beheer inzichtelijker te maken en te verbeteren.

M&M
Directie FEZ

Datum
23 april 2021

Kenmerk
2021-0000215797

Ik herken de voortgang die u heeft geconstateerd bij de invulling van de coördinerende, kaderstellende en faciliterende rol van CIO-Rijk voor de rijksbrede informatiebeveiliging.

Dit betrof onder andere de opvolging van uw aanbeveling om de ADR vaker in te zetten om informatiebeveiliging te onderzoeken, de aanbeveling om het 'three lines' model vast te leggen in het CIO-stelsel en de bijdrage die CIO-Rijk heeft geleverd aan het risicomanagement met betrekking tot de inzet van Webex. Ik realiseer mij evenwel dat rijksbreed nog de nodige stappen moeten worden gezet op het gebied van informatiebeveiliging. Dat geldt voor de feitelijke veiligheid, zowel als voor monitoring en beheersing van de risico's. Uw oproep aan de vakministers om CIO-Rijk actief te steunen bij de verdere invulling van zijn rol op dit gebied onderschrijf ik daarom van harte. Dit betreft onder andere de tijdige levering van informatie met betrekking tot de staat van de informatiebeveiliging. Uw herhaalde aanbeveling om de vakministers hierop aan te spreken als daar aanleiding toe is, neem ik over.

Ik neem de aanbevelingen ter harte en heb reeds een aantal acties in gang gezet. Naast bovengenoemde acties zullen de I-strategie, het programma Open op Orde ter verbetering van de informatiehuishouding, implementatie van het CIO-stelsel en een rijksbrede kaderwijzer bijdragen aan de sturing en beheersing van continuïteit en vernieuwing ICT. Deze en andere ontwikkelingen worden in de nieuwe I-strategie Rijk 2021-2025 in samenhang gepresenteerd, later dit jaar informeer ik de Tweede Kamer hier verder over.

Tot slot

Ik bedank u voor uw uitvoerige rapport over uw onderzoeken in het kader van het Verantwoordingsonderzoek. Dit biedt inzicht in de verbeterpunten van BZK en ik stel de samenwerking met u zeer op prijs voor de duiding van die verbeterpunten zodat ik kan komen tot een oplossing daarvoor. Ik zal de intensieve aanpak die ik in 2020 heb geïntroduceerd doorzetten en ook dit jaar weer plannen van aanpak opstellen voor alle onvolkomenheden en aandachtspunten, met een aanscherping van de monitoring op de opvolging. Daarbij zal ik ook in 2021 de Tweede Kamer tussentijds informeren over de voortgang en mijn verwachtingen ten aanzien van de opvolging van de onvolkomenheden bij mijn ministerie.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren